

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้า และแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ในสังคมได้ เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองในด้าน ต่าง ๆ ตลอดชีวิต ตั้งแต่การวางรากฐานพัฒนาการของชีวิตตั้งแต่แรกเกิด การพัฒนาศักยภาพ และ จิตความสามารถด้านต่าง ๆ ที่จะดำรงชีพและประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข สามารถรู้เท่าทัน การเปลี่ยนแปลงรวมเป็นพลังสร้างสรรค์การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนได้ บทบาทของการศึกษา สำหรับปัจจุบันและอนาคตข้างหน้าจะทวีความสำคัญเพิ่มขึ้น เพราะมีปัจจัยและการเปลี่ยนแปลง ต่าง ๆ ที่ท้าทายสังคมไทย การศึกษาจะต้องมีกระบวนการที่เตรียมความพร้อม และนำคนไทย รวมทั้งสังคมไทยให้ก้าวสู่ยุคใหม่อย่างมั่นคง และรู้ทันสถานการณ์โลก ความพึงพอใจแค่เพียง ความสำเร็จในผลการจัดการศึกษาที่ผ่านมา หรือเฉพาะการแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ไม่เป็นการพอเพียง อย่างแน่นอน ด้วยเหตุนี้การวางแผนทางการพัฒนาการศึกษาข้างหน้าจะต้องอาศัยการมองวิสัยทัศน์ ของคนไทย และสังคมไทยจากพื้นฐานของการศึกษา วิเคราะห์กระแสโลกาภิวัตน์ และสิ่งแวดล้อม ต่าง ๆ ที่จะมิปฏิเสธสัมพันธ์กับการศึกษา ทั้งในแง่ของตนเองและผลกระทบที่จะได้รับ ควบคู่ไปกับการพิจารณาแก้ไขปัญหาลักษณะต่าง ๆ ทั้งนี้โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของทุก ๆ ฝ่าย

โดยเฉพาะในการบริหารการศึกษานั้นควรยึดหลักการตาม พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓ ในมาตรา ๖ ที่กำหนดให้ “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข” และนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐสภา ต่างก็มีอุดมการณ์ และหลักการการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และเพื่อให้คนไทย ทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันทางการศึกษา พัฒนาคนไทยอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต อันเป็น เงื่อนไขสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ที่พึงประสงค์ และเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษา อยู่ที การพัฒนาคนไทยทุกคนให้เป็น “คนเก่ง คนดี และ มีความสุข” โดยมีการพัฒนาที่เหมาะสมกับ ช่วงวัย พัฒนาคนตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ ตรงตามความต้องการทั้งในด้านสุขภาพและ

* สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, *มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ*, (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดสหทัยสื่อและการพิมพ์, ๒๕๔๘), หน้า ๑ – ๓.

จิตใจ สติปัญญา ความรู้และทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึกที่พึงประสงค์ และอยู่ในสังคม ได้อย่างปกติสุข สถาบันการศึกษานับเป็นตัวแทนทางสังคมที่จะรับหน้าที่ในการกล่อมเกลา พฤติกรรมของเด็กต่อจากสถาบันครอบครัว นอกจากจะมุ่งให้ผู้เรียนเกิดความรู้แล้ว ยังมุ่งปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรมให้กับผู้เรียนเพื่อให้มีความประพฤติที่ดี

โรงเรียนในฐานะเป็นสถาบันการศึกษาที่ได้รับความคาดหวังจากสังคมให้ดำเนิน บทบาทหน้าที่ในการบ่มเพาะปลูกเร้าให้ผู้เรียนเป็นคนที่มีความสามารถในการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม เกิด จิตสำนึกรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความเข้าใจในหลักแห่งความจริงที่ชอบด้วยเหตุและผล ดังนั้น โรงเรียนจึงต้องมีจุดมุ่งหมายในการถ่ายทอดความรู้ พัฒนาสติปัญญาแก่ผู้เรียนควบคู่กับการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ทางสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพทางการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้ กำหนดมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การพิจารณาเพื่อประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้น พื้นฐาน รอบที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๘ – ๒๕๕๓) ด้านคุณภาพผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยมีตัวบ่งชี้ คือ ผู้เรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ มีความ ซื่อสัตย์สุจริต มีความกตัญญูกตเวที มีความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละเพื่อส่วนรวม ประหยักรู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตนและส่วนรวมอย่างคุ้มค่า ภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าภูมิ ปัญญาไทย นิยมไทยและดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย และจากรายงานผลการประเมินสถานศึกษา ประจำปี ๒๕๔๗ พบว่า มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน คือ ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ที่พึงประสงค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับดี แต่ในเรื่องของความประหยักรู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตน และส่วนรวมอย่างคุ้มค่า อยู่ระดับพอใช้^๒

ดังนั้นการพัฒนาผู้เรียนอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ และคุณธรรม เป็นผู้ที่มียุทธธรรมในการดำเนินชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เป็น ผู้ใฝ่รู้ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ที่เพียงพอต่อการพัฒนางานอาชีพ และคุณภาพชีวิตส่วนตน ผู้ศึกษาค้นคว้า ในฐานะผู้ปฏิบัติการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา และเป็นส่วนหนึ่งของ สถาบันการศึกษา ในการเสริมสร้างให้ผู้เรียนเป็น “**คนเก่ง คนดี และมีความสุข**” ตามเจตนารมณ์ ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ความคาดหวังของสังคม และมาตรฐานการศึกษาของชาติ ประกอบกับนักเรียนโรงเรียนคลองเจริญราษฎร์ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ มีความคิด ที่จะเป็นคนเก่งมากกว่าการเป็นคนดี

^๒ สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), มาตรฐาน ตัวชี้วัด และเกณฑ์ การพิจารณา, (กรุงเทพมหานคร : สมศ.ม., ๒๕๔๘), หน้า ๓๔ – ๓๕.

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนคลองเจริญราษฎร์ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อจะได้ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนคลองเจริญราษฎร์ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนการสอนตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนคลองเจริญราษฎร์ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนคลองเจริญราษฎร์ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ เมื่อจำแนกตาม เพศ, อายุ, ชั้นเรียน, ครอบครัว, รายได้ของครอบครัว

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหา และแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนคลองเจริญราษฎร์ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ

๑.๓ ขอบเขตการวิจัย

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาเรื่อง “การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนคลองเจริญราษฎร์ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ” ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาไว้ ๕ ด้าน คือ

- ๑) ด้านระเบียบวินัย
- ๒) ด้านความซื่อสัตย์สุจริต
- ๓) ด้านความกตัญญูทดแทน
- ๔) ด้านความประหยัด
- ๕) ด้านปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนคลองเจริญราษฎร์ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ – ๖ ในปีการศึกษา ๒๕๕๔ จำนวน ๑๒๐ คน ซึ่งเป็นข้อมูลจากฝ่ายทะเบียนและวัดผลโรงเรียนคลองเจริญราษฎร์

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง

จากกลุ่มประชากร ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนคลองเจริญราษฎร์ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ – ๖ ในปีการศึกษา ๒๕๕๔ จำนวน ๗๒๐ คน ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การคำนวณหากลุ่มตัวอย่างจากการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ แครี่และมอร์แกน (R. V. Krejcie & D. W. Mogan) ที่ระดับค่าความเชื่อมั่น ๙๕ % ซึ่งได้ทั้งหมด ๒๔๘ ตัวอย่าง ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมด ๒๔๘ คน ดังได้แสดงไว้ในตารางที่ ๑.๑

ตารางที่ ๑.๑ แสดงกลุ่มประชากร และ กลุ่มตัวอย่าง

ที่	ระดับการศึกษา	กลุ่มประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
๑	ชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๑	๑๒๐	๔๑
๒	ชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๒	๑๒๐	๔๑
๓	ชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๓	๑๒๐	๔๑
๔	ชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๔	๑๒๐	๔๑
๕	ชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๕	๑๒๐	๔๑
๖	ชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๖	๑๒๐	๔๓
รวม		๗๒๐	๒๔๘

๑.๓.๔ ขอบเขตด้านสถานที่

โรงเรียนคลองเจริญราษฎร์ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ

๑.๓.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

เริ่มตั้งแต่ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ ถึง เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๕ รวมระยะเวลา ๖ เดือน

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๔.๑ ศึกษาการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนคลองเจริญราษฎร์ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ เป็นอย่างไร

๑.๔.๒ เปรียบเทียบการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนคลองเจริญราษฎร์ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ เมื่อจำแนกตาม เพศ, อายุ, ชั้นเรียน, ครอบครัว, รายได้ของครอบครัว แตกต่างกันเช่นไร

๑.๔.๓ ศึกษาปัญหา และแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนคลองเจริญราษฎร์ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ มีอะไรบ้าง

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีผลต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนคลองเจริญราษฎร์ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกัน

๑.๕.๒ นักเรียนที่มีอายุต่างกัน มีผลต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนคลองเจริญราษฎร์ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกัน

๑.๕.๓ นักเรียนที่อยู่ชั้นเรียนต่างกัน มีผลต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนคลองเจริญราษฎร์ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกัน

๑.๕.๔ นักเรียนที่มีครอบครัวต่างกัน มีผลต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนคลองเจริญราษฎร์ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกัน

๑.๕.๕ นักเรียนที่ครอบครัวมีรายได้ต่างกัน มีผลต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนคลองเจริญราษฎร์ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๖.๑ การจัดกิจกรรม หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นนอกเหนือจากกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลักสูตรกำหนดเนื้อหาไว้เพื่อส่งเสริม ประสพการณ์ชีวิตสนองความสนใจ ความสามารถและความถนัดของนักเรียน ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาในตัวเองนักเรียนอย่างสมบูรณ์

๑.๖.๒ คุณธรรม หมายถึง คุณสมบัติที่เป็นความดี ความถูกต้องซึ่งอยู่ภายในจิตใจของบุคคล ช่วยเสริมสร้างจิตใจให้ดีงาม

๑.๖.๓ จริยธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม และเป็นธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติเพื่อบรรลุถึงคุณงามความดี

๑.๖.๔ **คุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน** หมายถึง ความประพฤติอันพึงประสงค์ของนักเรียนที่มีค่านิยมทางศีลธรรมและที่สังคมยอมรับ แล้วนำไปสู่พฤติกรรมอันดีงามซึ่งประกอบด้วย

๑.๖.๕ **ด้านระเบียบวินัย** หมายถึง การควบคุมความประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องและเหมาะสมกับจรรยาบรรณ ขอบบังคับ กฎหมายและศีลธรรม และเป็นการส่งเสริมให้ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ

๑.๖.๖ **ด้านความซื่อสัตย์สุจริต** หมายถึง ความจริงใจของบุคคล เพื่อให้เกิดความไว้วางใจ ซึ่งกันและกัน เพราะบุคคลที่มีความจริงใจย่อมได้รับความเชื่อถือไว้วางใจจากผู้อื่น จะคิดทำอะไร ย่อมมีผู้ช่วยเหลือคำจูน

๑.๖.๗ **ด้านความกตัญญูกตเวที** หมายถึง ความประพฤติที่แสดงออกมาและการตอบแทนบุญคุณต่อผู้มีอุปการคุณ เช่น บิดา มารดา ครู อาจารย์ โดยการเคารพ เชื่อฟัง ปฏิบัติตามคำสั่ง การช่วยเหลือของผู้อื่นและมีความกตัญญูกตเวทีต่อบุคคลที่มีพระคุณ

๑.๖.๘ **ด้านความประหยัด** หมายถึง การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า การใช้ซ้ำ การซ่อมแซม การแปรสภาพ การใช้สิ่งทดแทนและปฏิเสธที่จะใช้สิ่งฟุ่มเฟือย

๑.๖.๙ **ด้านปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม** หมายถึง การรู้จักเสียสละส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมไม่ว่าจะเป็นกำลังกาย กำลังใจ กำลังความคิด กำลังทรัพย์ หรือปัญญา มีการปรึกษาหารือ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำงานร่วมกัน เอาใจใส่เป็นธุระในงานส่วนรวมเสมอ เมื่อมีเหตุจำเป็นไม่ลังเลช่วยเหลือผู้ตกทุกข์และยากไร้

๑.๗. ประโยชน์ที่ได้รับ

๑.๗.๑ ทำให้ทราบถึงการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนคลองเจริญราษฎร์ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ

๑.๗.๒ ทำให้ทราบถึงข้อเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนคลองเจริญราษฎร์ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ เมื่อจำแนกตาม เพศ, อายุ, ชั้นเรียน, ครอบครัว, รายได้ของครอบครัว

๑.๗.๓ ได้ทราบปัญหา และแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนคลองเจริญราษฎร์ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ